

Міністерство освіти і науки України

**Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра української мови та літератури

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ділова українська мова

підготовки здобувачів ступеня вищої

освіти бакалавр

спеціальності 014 Середня освіта (українська мова і література).

**спеціалізації українознавство, шкільне бібліотекарство, позашкільна освіта,
художня культура, мова і література(англійська, німецька).**

Слов'янськ – 2016 р.

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО КАФЕДРОЮ української мови та літератури

УКЛАДАЧ ПРОГРАМИ:

канд. філол. наук, доцент кафедри української мови та літератури Сушко О.І.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Бондаренко Г.І. – канд. пед. наук, доцент кафедри української мови та літератури;

Маторіна Н.М. – канд. філол. наук, доцент кафедри ГСФ.

Рекомендовано до впровадження
науково-методичною радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“10” травня 2016 р.
протокол № 3

Перший проректор

_____

О. Г. Набока

ВСТУП

Навчальна програма дисципліни «Ділова українська мова» складена відповідно до освітньої програми та навчального плану підготовки здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр, за спеціальністю 014 Середня освіта (українська мова і література).

Предметом вивчення курсу «Ділова українська мова» є мова фахової галузі, репрезентована офіційно-діловим та науковим функціональними стилями.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Ділова українська мова» перебуває в тісному взаємозв'язку з дисциплінами «Сучасна українська літературна мова», «Культура української мови», «Риторика», «Стилістика української мови».

Програма навчальної дисципліни містить такі змістовні модулі:

1. Мова і професія.
2. Загальна характеристика мови й усного професійного спілкування.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Ділова українська мова» є сформувати національно-мовну особистість, ознайомити студентів з нормами сучасної української мови в професійному спілкуванні, з основними вимогами до складання та оформлення професійних документів, навчити їх професійного мовлення, збагатити словник термінологічною, фаховою лексикою; підвищити загальномовний рівень майбутніх фахівців, формувати практичні навички ділового усного й писемного спілкування в колективі, розвивати комунікативні здібності.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Ділова українська мова» є систематизувати знання з української мови взагалі та професійного спілкування, зокрема; розвивати навички мовного оформлення ділових паперів; формувати вміння щодо написання, укладання та перекладу професійних текстів; забезпечувати оволодіння нормами сучасної української орфоєпії, орфографії, граматики, лексики, стилістики та правилами мовного етикету в межах професійного спілкування на рівні знань і вмінь; збагачувати словниковий запас студентів фаховою лексикою; закріплювати й удосконалювати вміння аналізувати та систематизувати засвоєне; залучати студентів до самостійних наукових досліджень.

1.3. За результатами вивчення дисципліни в здобувачів повинні бути сформовані такі компетентності:

загальні:

1. Соціокультурна компетентність:

– розуміти роль культури, науки в розвитку цивілізації, їх співвідношення і пов'язаних з ними сучасних соціальних і етичних проблем, цінності наукової раціональності та її історичних типів, знати структуру, форми і методи наукового пізнання, їх еволюцію;

– знати форми і типи культур, основні культурно-історичні світові центри і регіони, закономірності їх функціонування і розвитку, знати історію культури України, її місце в світовій культурі і цивілізації;

– бути обізнаним у найважливіших галузях і етапах розвитку гуманітарного і соціально-економічного знання, основних наукових школах, напрямках, концепціях, джерелах гуманітарного знання і видах роботи з ними;

– уміти аналізувати в загальних рисах основні економічні події у своїй країні й за її межами, знаходити та використовувати інформацію, необхідну для орієнтування в основних поточних проблемах економіки;

– знати права і свободи людини і громадянина, вміти їх реалізувати в різних сферах життя, знати Конституцію України;

– мати уявлення про наукові, філософські та релігійні картини світу, сутність призначення й сенс життя людини, про різноманітність людського пізнання, співвідношення істини і помилки, безвір'я і віри, раціонального та ірраціонального в людській уяві, особливості функціонування знання в сучасному суспільстві, про естетичні цінності, їх значення у творчості й повсякденному житті, уміти орієнтуватися в них;

– сприймати та розуміти різні жанри мистецтва (художню літературу, живопис, музику).

2. Інформаційна компетентність:

– уміти користуватися сучасними інформаційними технологіями;

– вільно орієнтуватися в стрімкому потоці наукової інформації, вести особистий науковий пошук за допомогою різних інформаційних систем;

– уміти користуватися електронними носіями для ведення навчальної документації середньої та старшої школи;

– бути обізнаним та вміти вільно користуватися інформаційними системами: бібліотеками, каталогами, архівами, локальними та глобальними мережами для ефективного пошуку та структурування інформації.

3. Комунікативна компетентність:

– знаходити засоби виражати особисте ставлення вчителя-гуманіста до культурно-естетичних проблем;

- уміти виражати й обґрунтовувати свою позицію з питань, які стосуються історичного минулого;
- сензитивність до можливостей адаптації матеріалу відповідно до умов загальноосвітніх навчальних закладів;
- уміння застосовувати різні методичні ситуації в залежності від навчального контексту;
- уміти в практичній діяльності застосовувати знання етикету і дотримуватися етики ділового спілкування;
- вільно володіти українською мовою як державною і як мовою професійного та повсякденного спілкування з учнями.
- використовувати вербальні та позамовні засоби комунікації, техніки взаємодії в комунікаційних актах зі школярами, батьками, колегами, адміністрацією школи.

4. Здоров'язбережувальна компетентність:

- розуміти природу психіки, знати основні психологічні функції та їх фізіологічні механізми, співвідношення природних і соціальних факторів у становленні психіки, розуміти значення волі й емоцій, потреб і мотивів;
- уміти дати психологічну характеристику особистості (її темпераменту, здібностей), інтерпретацію власного психічного стану, володіти найпростішими способами саморегуляції;
- розуміти співвідношення впливу спадковості і соціального середовища, ролі і значення національних і культурно-історичних факторів у навчанні та вихованні;
- упроваджувати в навчально-виховний процес здоров'язбережувальні освітні технології через усвідомлення ідей здоров'язбереження та здоров'яформування, розвиток в учнів активної мотивації щодо необхідності дбайливого ставлення до власного здоров'я;
- здійснювати моніторинг показників індивідуального фізичного й психічного розвитку школяра, на основі знань про його вікові анатомо-фізіологічні особливості, теорію спадковості, фактори ризику прогнозувати можливі зміни здоров'я та проводити відповідні психолого-педагогічні чи коригувально-реабілітаційні заходи;
- попереджати виникнення небезпечних для здоров'я ситуацій, у разі потреби ліквідувати(чи уникати) їх наслідки;
- уміти надавати домедичну допомогу з різних видів уражень: травматичних, термічних, хімічних, радіаційних та ін.

5. Акмеологічна компетентність:

- застосовувати теоретичні знання й практичні навички для оволодіння основами теоретичних філологічних дисциплін;
- використовувати знання, уміння й навички, професійно профільовані

знання в галузі філологічних наук;

– володіти способами самостійного опанування знань, уміти реалізувати отримані знання в професійній діяльності на практиці;

– розуміти смисл взаємозв'язків духовної, біологічної і соціальної основ людини, ставлення людини до природи й протиріч, які виникли в сучасну епоху технічного розвитку та кризи існування людини в природі;

– мати уявлення про сутність свідомості, її взаємовідносин із підсвідомим, про роль свідомості та самосвідомості в поведінці, спілкуванні й діяльності людей, формуванні особистості;

– поєднувати практичну й професійно-педагогічну цілі з реалізацією виховної загальноосвітньої та розвиваючої функцій;

– бути готовим реалізувати одержану підготовку у своїй майбутній діяльності.

спеціальні:

1. Психолого-педагогічна компетентність

– усвідомлювати перспективні тенденції розвитку педагогічної науки, що ґрунтуються на кращих світових національних педагогічних здобутках минулого та сучасності.

2. Фундаментально-прикладна компетентність

– уміти працювати з науковою літературою, визначати суть та характер нерозв'язних наукових проблем, пропонувати свої варіанти вирішення, узагальнювати й класифікувати емпіричний матеріал;

– опанувати систему сучасних прагмалінгвістичних знань про структуру, закономірності та найважливіші аспекти мовної, у тому числі міжкультурної комунікації.

– мати базову теоретичну та практичну підготовку з української мови та літератури.

3. Методична компетентність

– володіти основними правилами оформлення ділової документації українською мовою;

– дотримуватись норм сучасної літературної мови.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 150 годин / 5 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1

Мова і професія

1. Предмет, мета й завдання курсу «Ділова українська мова».
2. Офіційно-діловий стиль. Документ як основний вид писемного ділового мовлення. Усне ділове спілкування.
3. Лексичні засоби професійної комунікації.
4. Різновиди документів. Правила оформлення.
5. Культура ділового професійного мовлення.

Змістовний модуль 2

Загальна характеристика мови й усного професійного спілкування

1. Морфологічні норми професійного спілкування.
2. Синтаксична організація професійного мовлення.

3. Рекомендована література

1. Вимоги до оформлювання документів ДСТУ 4163-2003 [електронний ресурс]. – Режим доступу : http://hrliga.com/docs/DSTU_4163-2003.htm
2. Галузинська Л. І. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навч. посібник / Л. І. Галузинська, Н. В. Науменко, В. О. Колосюк. – К. : Знання, 2008. – 430 с.
3. Глущик С. В. Сучасні ділові папери: Навч. посібник / С. В. Глущик, О. В. Дияк, С. В. Шевчук. – [5-те вид., доп. і перероб.]. – К.: Атіка, 2005. – 544 с.
4. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення / Т. Б. Гриценко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 536 с.
5. Загнітко А. П. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування. / А. П. Загнітко, І. Г. Данилюк. – Донецьк : БАО, 2007. – 408
6. Луковенко Т. О. Професійне мовлення вчителя: збірник завдань і тестів до курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» / Т. О. Луковенко, Т. В. Полякова, О. І. Сушко. – Слов'янськ : Підприємець Маторін Б. І., 2013. – 78 с.
7. Максименко В. Ф. Мова професійного спілкування / В. Ф. Максименко. – Х. : Торсінг плюс, 2008. – 508 с.
8. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування : навч. посібник / З. Мацюк, Н. Станкевич – [4-те вид.]. – К. : Каравела, 2012 – 352 с.
9. Мозговий В. І. Українська мова у професійному спілкуванні. Модульний курс : навч. посібник / В. І. Мозговий. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 592 с.

10. Середницька А. Я. Ділова українська мова : навч. посібник / А. Я. Середницька, З. Й. Куньч. – Львів : Вид-во НУ «Львів. Політехніка», 2007. – 139 с.

11. Середницька А. Я. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посібник / А. Я. Середницька, З. Й. Куньч; за ред. Г. Л. Вознюка. – 2-ге вид, стер. – К. : Знання, 2011. – 211 с.

12. Сушко О. І. Функціональні особливості фразелогічних одиниць офіційно-ділового стилю : навч. посібник / О. І. Сушко. – Слов'нськ : Канцлер, 2008.–98с.

13. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Ін-т української мови. – Стереотип. вид. – К. : Наук. думка, 2004. – 240 с.

14. Шевчук С. В. Ділове мовлення. Модульний курс : підручник / С. В. Шевчук. – К. : Літера ЛТД, 2005. – 448 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: іспит.

5. Засоби діагностики успішності навчання:

відповіді на практичних заняттях, тести, контрольні роботи, термінологічний словник, укладання документів, підсумковий письмовий іспит.

